

ÉRTEKEZÉSEK
A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

AZ I. OSZTÁLY RENDELETÉBŐL.

SZERKESZTI

GYULAI PÁL

OSZTÁLYTITKÁR.

III. KÖTET. — III. SZÁM. 1872.

EMLÉKBESZÉD
BITNICZ LAJOS

TISZT. TAG FELETT.

SZABÓ IMRE

T. TAGTÓL.

— Ára 12 kr —

PESTEN.

EGGENBERGER-FÉLE AKAD. KÖNYVKERESKEDÉS.

(Hoffmann és Molnár.)

1872.

É R T E K E Z É S E K

A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

Első kötet. 1867—1869.

<i>I. Szám:</i> Solon adótörvényéről. Télfy Ivántól. 1867. 11 l.	Ara 12 kr.
<i>II. Szám:</i> Adalékok az attikai törvénykönyvhöz. Télfy Ivántól. 1868. 16 l.	12 kr.
<i>III. Szám:</i> A legújabb magyar Szentírásról. Tárkányi J. Bólától. 1868. 30 l.	20 kr.
<i>IV. Szám:</i> A Nibelung-ének keletkezéséről és gyanítható szerzőjéről. Szász Károlytól. 1869. 20 l.	15 kr.
<i>V. Szám:</i> Tudománybeli hátramaradásunk okai, s ezek tekintetéből Akadémiánk feladása Toldy Ferencztől. 1868. 15 l.	12 kr.
<i>VI. Szám:</i> A keleti török nyelvről. Vámbéry Armintól. 1868. 18 l.	12 kr.
<i>VII. Szám:</i> Geleji Katona István főleg mint nyelvész. Imre Sándortól. 1869. 98 l.	60 kr.
<i>VIII. Szám:</i> A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. században. Bartalus Istvántól. Hangjegyekkel. 1869. 184 l.	1 frt 20 kr.
<i>IX. Szám:</i> Adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez. (1. Sztárai Mihálynak eddig ismeretlen színdarabjai 1550—59. — 2. Egy népirodalmi emlék 1550—75-ből. — 3. Baldi Magyar-Olasz Szótárkája 1583-ból. — 4. Báthori István országbíró mint író. — 5. Szenczi Molnár Albert 1574—1633). Toldy Ferencztől. 1869. 176 l.	1 frt 20 kr.
<i>X. Szám:</i> A magyar bővített mondat. Brassai Sámueltól. 1870. 43 l.	30 kr.
<i>XI. Szám:</i> Jelentés a felső-ausztriai kolostoroknak Magyarországot illető kézirat- és nyomtatványairól. Bartalus Istvántól. 1870. 43 l.	25 kr.

Második kötet. 1869—1872.

<i>I. Szám:</i> A Konstantinápolyból legújabbban érkezett négy Corvin-codexről. Mátray Gábor l. tagtól. 1870. 16 l.	10 kr.
<i>II. Szám:</i> A tragikai felfogásról. Székfoglaló. Szász Károly r. tagtól. 1870. 32 l.	20 kr.
<i>III. Szám:</i> Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez. Joannovics Gy. l. tagtól. 1870. 43 l.	30 kr.
<i>IV. Szám:</i> Adalékok a magyar rokonérfelmű szók értelmezéséhez. Finály Henrik l. tagtól. 1870. 47 l.	30 kr.
<i>V. Szám:</i> Solomos Dénes költeményei és a hétszigeti görög népnyelv. Télfy Iván lev. tagtól. 1870. 23 l.	20 kr.
<i>VI. Szám:</i> Q. Horatius satirái (Ethikai tanulmány). Székfoglaló. Zichy Antal l. tagtól. 1871. 33 l.	20 kr.

EMLÉKBESZÉD

BITNICZ LAJOS

TISZT. TAG FELETT.

SZABÓ IMRE,

T. TAGTÓL.

PEST, 1872.

EGGENBERGER-FÉLE AKAD. KÖNYVKERESKEDÉS.

(Hoffmann és Molnár.)

Pest, 1872. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában.

EMLÉKBESZÉD BITNICZ LAJOS FELETT.

S Z A B Ó I M R E

tiszt. tagtól.

(Feloivastatott M. T. Akadémia 1872. ápril. 29-dikén tartott összes ülésén.)

Tekintetes Akadémia!

Ki ideje-korán felismerte a napszámot, mely a hazában neki is jutott, s azt hiven leszolgálni teljes jó akarattal törekedett, megérdemli, hogy elköltözése után, az itt maradottak a nemzeti kegyelet emléklapjára írják fel nevét s legalább egy cserlombot tűzzenek a koszorúba, melyet önmagának saját tetteiből kötött.

Ily hű munkása volt a hazának Bitnicz Lajos elhunyt tagtársunk is, kinek emlékezetére az I. osztály nagyrabecsült megbizásából szót emelek. Készörömet teszem ezt, mert Bitniczet, megyéim papjainak e kiváló jelesét, őszintén tiszteltem életében, tisztelem hamvaiban is, nemcsak a hasznos munkásságért, melyet hazai nyelvünk és irodalmunk emelésére szentelt, hanem a szerénységért is, mely jellemének egyik szebb vonása volt, melynél fogva mindig csak kötelességeire gondolt a nélkül, hogy érdemeiről tudni is akart volna. Pedig voltak érdemei, és én azokat kívánom egyszerű előadásommal méltatni és e végre életének s munkásságának főbb mozzanatait felmutatni.

Bitnicz Lajos 1790-ben, jul. 17-én a régészeti szempontból nevezetes templomu *Jákon* született Vas megyében, hol atyja seborvos és néhány évig a nemes község jegyzője volt.

Bölcsőjét sem magas származás ősi fénye, sem anyagi jólét bővelkedése nem vette körül. A megbecsülhetlen értékű sugár is, a legforróbb szeretet és legtisztább öröm sugara, mely életének hajnal-csillaga gyanánt édes anyja szemeiben ragyogott, csakhamar az özvegység fátyola által lön beárnyékolva. És ki tudja, a korán árvaságra jutott gyermek pályája mily irányra fordul, ha jótévő kezek a szombathelyi püspök és káptalan gondviselése alatt álló községi árvaházban menedéket és alkalmat nem nyujtanak neki, hogy előkészületi tanulmányait vagyontalansága mellett is elvégezhesse.

Papságra érezvén kedvet, az árvaházból a papnőveldébe ment át, hol társai közül korai érettsége, szelidsége és ernyedetlen szorgalma által tünt ki.

Ifju keblének nemes lángolásával már ekkor arra törekedvén, a mit tőkélynek ismert, többet tett, mint mennyit a szoros kötelesség kívánt. Rendes tantárgyai mellett a görög és héber nyelveket nagy gondnal és előszeretettel tanulmányozta; tanulta az angol, franczia és német nyelveket is. De még itt sem állapodott meg.

Bitnicz ifjonta az volt már, a mi egész életén át mindhalálíg maradt: csontig, velőig magyar. Szerette a hazát, szerette a magyar nyelvet, mely — miként *Toldy* Ferencz az ősz *Simai* felett tartott emlékbeszédében oly szépen mondá: „mindenkit azon hazához, azon haza érdekeihez kapcsol, melyben az ő ajka hangjai zengenek, s hol a szellő suttogása is gyermekkorai játszi csevegéseit látszik suhongtatni,“ és e szeretettől áthatva, kettőztetett szorgalommal, munkabíró fiatal erejének teljes megfeszítésével iparkodott a hazai nyelvet tudományosan megismerni. Hogy jeles sikerrel, azt későbbi tevékenysége által fényesen igazolta.

1811-ben *Somogyi* Lipót akkoron szombathelyi püspök

vette öt oldala mellé; de már 1812-ben april 1-én, még mielőtt áldozárrá szenteltethetett volna, *Kresznerits* Ferencz helyébe a mathesis tanárává neveztetett, mely minőségben 34 évig szolgált.

Midőn 1819-ben — fájdalom! elég későn, — a magyar nyelv rendszeres tanítása iskoláinkban foganatba vétetett, a szombathelyi lyceumban is felállítandó tanszékre nem volt alapítvány. De ott volt Bitnicz, a hazafias érzelmű Bitnicz ki a magyar nyelv tudományos előadására megkívántató készültségen fölül, melyet — mint már érintém — még növendék korában iparkodott megszerezni, lángoló ügyszeretettel is bírván; különben is tisztában levén magával az iránt, hogy nemzeti nyelvünk nemzeti létünk fentartója, s hogy a nélkül nincs haza, nincs hazafiság, nemzeti nyelvünk emelése tehát hazafiui kötelesség; minden honpolgárnak, a papnak is, ki a hon polgára lenni meg nem szűnik, szent tartozása, melynek lerovását bármily ürügy alatt elmulasztani bűn az édes haza ellen: készséggel ragadta meg az alkalmat szent tartozásának lerovására, a mathesis mellett a magyar nyelv előadását is elvállalta, és folytatta azt 25 évig minden díj nélkül.

Díj nélkül, mondám; azonban nem egyszeremind jutalom nélkül. Mert aranynál, ezüstnél végtelenül drágább jutalmat adott a derék férfinak azon boldogító öntudat, hogy hazájának szolgált; hogy az ajkain csüggött, a minden jó és nemes iránt fogékony keblü ifjuságot a nyelv megkedvelésére és alapos megtanulására vezérelheté, buzdíthatá; s hazafias szelleme gerjesztő hatásának üdvös voltát napról-napra tapasztalhatá. Barátja, *Kisfaludy* Károly eme szavai szerint:

„Ha kik szavamra buzdulatra kelnek,
Jutalma nyílik a szorult kebelnek,“

minden ifju szívet, mely anyanyelvünk kedvelésére az ő buzdító hatása alatt gyuladt, egy-egy bányának tekintett, mely a hazafias felbuzdulás, a tisztelet, bizalom és ragaszkodás kincseivel bőségesen jutalmazta fáradozását.

Berzsenyi szerint:

„Önérzése lön dicső Pantheona.“

Volt azonban egy körülmény, mely Bitniczet mélyen szomorítá. Fájt tapasztalnia, hogy míg például a római patri-
cius az ő fiát legelsőbbben is a tiszta, szép és ékes latin stylusra taníttatá, és a római ifju már 16 éves korában alapos nyelv-
beli készültséggel léphetett szószékre, s arathatott szónok-
latával tapsokat, a magyar apák szivesebben látták, legalább vétkes gondatlansággal elnézték, hogy fiaik a megvetett hazai nyelv helyett idegent tanultak; minek eredménye lett azután a szégyenletes állapot, mely fölött *Bitnicz* e keserű panaszra fakadt: „Lehetetlen vérző szív nélkül tekinteni némelyek vétkes gondatlanságát, kik édes nyelvünket megvetvén, idegen hangon dadogják lelkök állapotjait, vagy azt tudományos vizsgálatra méltónak sem tartván, azon úgy szólnak, úgy irnak, miként tulajdon nyelvén szólni, irni, minden mivel angol, francia és német pirulna.“

És a nemes férfit nem elégedett meg azzal, hogy csupán panaszkodjék a baj miatt, hanem annak elhárítására tenni is lelkesen törekedett. Tanítványai között *magyar nyelvgyakorló egyesületet állított fel*, s annak tagjait folytonosan örszemekkel kísérte, műfordításokban és eredeti munkák kidolgozásában vezérelte, szorgalomra, kitartásra atyailag buzdította, s ekkép sok ifjura nézve az apai vétkes mulasztást helyrehozta, a mai, hála Istennek! örvendetes állapot létrejövését saját körében, tőle telhetőleg, becsületes igyekezettel előmozdította.

Frankenburg Adolf, *Hoffmann* Pál, *Hollán* Ernő, *Horvát* Boldizsár, *Nagy* János, *Ney* Ferencz, *Rózsay* József, boldogult *Szenczy* Imre, *Udvardy* Ignác, az akadémiának megannyi tagjai, *Bitnicz* lángelméjétől kapták az első szikrát, mely őket édes hazai nyelvünk szerelmére hevité; az ő kezein indultak el az irodalomnak virággal, de még több tövissel kitüzdelt pályáján; azokat nem is említve nagyszámu tanítványai közül, kik e tudományos intézet kebelén kivül gyarapíták irodalmunkat.

Oh az ily atyai buzdítás, a fölébredt igyekezetnek

ilyetén jóakarató támogatása és bölcs vezérlése soha sem marad üdvös hatás nélkül. Enmagam is mindenkor örömmel emlékezem vissza növendék-koromra, midőn a pesti központi papnöveldében már akkor fennállott magyar iskolának tagja voltam.

Mint napraforgó a nap felé, úgy vonzódott a mi szivünk is a jeles férfiak felé, kik akkor irodalmunk egén vezérszavak gyanánt tündököltek. Mint szomszéd föld a megeredt eső csöppeit, úgy szívtuk magunkba *Toldy* Ferencz buzdító igéinek malasztját, melyeket a munkálataink átküldésekor hozzá intézett levelünkre válaszólag irt. Nem volt az nap Pesten boldogabb kör, mint a kispapok szerény magyar iskolája, melyet *Toldy* válasza méltatott, melynek gyarló szárnypróbálgatásairól biztató kedvezéssel nyilatkozott, tagjait a *Káldiak*, a *Pázmányok* követésére buzdította, s ez által a hazai nyelv és irodalom ügyének mindenkorra megnyerte.

Az irodalom terén először 1819-ben jelent meg *Bitnicz a dunántúli vendekről* értekezvén. Azontúl gyakrabban találkozzunk nevével a „Tudományos Gyűjtemény“, „Muzárium“, „Tudománytár“, „Közhasznú Ismeretek Tára“, az akadémiai „Értesítő és Figyelmező“ hasábjain. Majd nyelvészeti és mennyiségtani, majd régészeti értekezéseket adott. 1827-ben jelent meg első kiadásban „*Magyar nyelvbéli előadás*“ című szakmunkája, mely 1837-ben másodszor újonnan átdolgozva, 1847-ben harmadszor adatott ki ismét javítva.

Bitnicz e munkája megírására — saját nyilatkozata szerint — azon körülmény ösztönözte, hogy midőn a magyar nyelvtudomány előadására vállalkozott, nem talált könyvet melyet útmutatásainak közlésében alapul használhatott volna; ezen fogyatkozást kívánta tehát némiképen kipótolni oly könyv megírása által, melyből tanítványai a kevés órára határozott szóbeli előadás által szerzett ismereteket gyarapíthassák, de egyuttal nyelvünket egész kiterjedésében mások is megismerhessék.

Nem lehet feladatomban *Bitnicz* eme munkáját részletes

birálat alá vonni, de talán nem lesz érdektelen elmondanom, miként méltatták azt megjelenésekor.

A *Marczibányi-féle* 400 pfrtos jutalommal díjazott munka felől a *Hormayr és Mednyánszky* bárók által kiadott zsebkönyv (Taschenbuch für die Geschichte. 1829.) azt mondja, hogy az klassikusnak ismertetett el, hogy általános és megérdemelt figyelmet keltett. Miért is kívánatos, hogy a szerénysége- és tudományosságáért nagy tiszteletre méltó, komoly és mivel fiatal férfi munkája a külföldnek is bemutatassék; habár az, mi különösen a magyar nyelvre van alkalmazva, mire a mű épen a legszebb mintául szolgál, szükségképen veszendőbe megyen is.

Talán nem alaptalanul vélem, hogy Bitnicz az e munkája által keltett figyelem folytán részesült azon megtisztelő kitüntetésben, hogy az Akadémia alapszabályainak végleges megállapítására kiszemelt kevesek közé b. e. *József nádor* által szintén fölvetetett. Hátrahagyott jegyzeteiben olvastam, hogy ő is vitt magával, s pedig az akkori idő jellemzésére legyen mondva, latinul irt tervezetet, melyet fel is olvasott. A tanácskozásokban, — ezt is jegyzetei után mondhatom, — tevékeny részt vett.

Hogy az akadémia tagjává főképp érintett szakmunkájára való tekintetből neveztetett ki, *Döbrentei Gábor* titoknak eredetiben látott levelének, ezen szószerint hiven idézett tartalma tanusítja:

„A mely elmémiket a képzelet országa teremt, azoknak az ítélő- tehetség szabályai szerint úgy készítésekre, hogy nagy és apróbb alakaikban jó izlésű tökéletes egészekké váljanak, s lelket és szívet kielégítve az embert egyszersmind nemesítsék, oly jeles theoriai könyvet ada kegyed nemzetünknek „*Magyar nyelvbeli előadás*“ czime alatt, (több tudós értekezései oly érdeketűek,) hogy a magyar tudós társaság Igazgatósága alkotó ülésében lehetetlen vala nevének tisztelettel nem említettnie. Hajlott tehát ez kegyednek rendes taggá nevezésére. Említett munkái a nagytiszteletű Professor urat a nyelvtudományi osztályhoz számíttaták, de mivel oda tartozó magyar író eddig legtöbb van, kegyed pedig mint a mathesis professora, a társaságnak

a mathesis osztályában is betöltheti dicséretesen kívánságait, az Igazgatóság Pozsonyban novemb. 17-én 1830. ebbe nevezte ki *vidéki első tagnak*.“

Bitnicz az igazgatóság ezen kívánságának egész jóakaratóval iparkodott megfelelni. Matematikai értekezéseket irt, s a műszavak megalkotásában osztályának segédkezet nyújtott. *Döbrentei* 1833. május 30-ról írja *Bitnicznek*: „igen kedves a társaság előtt, amint az utóbbi héti ülésben tapasztaltam, kegyed szorgalmatossága a mathesisi osztály műszavainak rendbeszedése körül.“

Iró társaival folyvást jó viszonyban volt, sűrűen levelezett. Többen, mint *Bacsányi, Kazinczy, Döbrentei, Kisfaludy Károly, Császár Ferencz, Toldy Ferencz* fordultak hozzá irodalmi ügyekben, majd munkásságát venni igénybe, majd tanácsát, véleményét kérve.

Kisfaludy Károly (1828. dec. 18-ról) ír: „A miért leginkább esdeklem, méltóztassék őszintén Aurorámat én recenseálni, ily férfiak tanácsát, mint barátom uramé, nekem édes kötelességem követnem.“

Bitnicz még a *régészetnek* is, nemcsak holtig nagy kedvelője, hanem szakértő művelője is volt.

E szakba vágó értekezéseit a „Tudományos Gyűjtemény“-ben közlő. Egyet ezek közül *Busching* boroszlói tanár németre fordított, mire a *boroszlói* tudós társaság Bitniczet levelező tagsággal tisztelte meg.

1817. ápril 27-kén *Szombathely* városának nagy része leégett. Az e miatt szükségessé vált tömeges építkezés alkalmával előfordult ásatások a hajdan nagyhirű „*Sabaria*“ ősmaradványait nagy mértékben hozták napfényre. Ezekből Bitnicz sokat gyűjtött. A gyűjtést azután is nagy kedvvel folytatá; különösen *éremgyűjteményébe* több oly ritka példányt szerzett, melyek hiresebb muzeumokban is hiányzanak. Gyűjteményét — mint tudva van — tisztelete és halála jeléül az akadémiának hagyományozta. Az akadémia viszont — nem kételkedem — elhunyt derék tagja iránti kegyeletből is, a gyűjtemény kettőseit *Szombathelynek* visszaadja, hogy az ott közelebről alakult régészeti egyesület tárlatának alapjául

szolgáljanak, mely nemes tetteért az akadémiának a vas-megyei régészeti egylet nevében, mint annak elnöke, ezen ünnepélyes alkalommal köszönetet mondani kedves kötelességemnek ismerem.

Bitnicz 1815-ben a pesti egyetemnél a szépművészetek és bölcsészet tudorává avattatott; 1839-ben Vas-megye által a lyceum igazgatójává választatott; 1847-ben kanonokká neveztetett, ugyanazon évben az akadémia tiszteleti tagjává választatott; 1868-ban püspöki czimet nyert; végre 1871-ben június 28-dikán *Nagy-Kanizsán*, hová rokonnait ment látogatni, életének 81-dik, áldozáságának 58-dik, nyilvános írói pályájának 52-dik évében meghalt. *Szombathelyre* visszazállított holtteste a székesegyházi sirboltban nyugszik, de elmondhatom *Berzsenyivel*:

A jók szive alatt fenmaradand neve.

S a némult ravatal zárait eltöri.

Sőt, ha neve elfeledtetnék is, — a mi nagyobbakkal is megtörtént már, — a hatás, melyet munkássága által hazai nyelvünk érdekében előidézett, még azután is, és mindaddig fenmarad, míg a hármas hegy és négy folyam között édes szép nyelvünk élni fog.

Mert habár Bitnicz nem volt is rendkívüli ragyogásu tűnemény irodalmunk kihajnalodott egén, mindenesetre azok sorába tartozott, kik hasznosan munkálkodtak. És jól mondja *Toldy F.*, „hogy fénytelen, de hasznos munka is ösmertetésre és hálaára méltó.“

Most, hogy előadásom végére jutottam, érzem, hogy Bitnicz tiszteletreméltó alakját gyöngén rajzoltam; de talán még sem homályosítám el az egyes vonásokat, melyek rajta önfényökben ragyognak; s talán nem leszek szerénytelen, ha felmutatott példája követésére minden magyart buzdítok, paptársaimat pedig széles e hazában különösen is felhívom.

Bitnicz munkás életének hosszú pályáján tetteleg is megmutatta, hogy az egyház és haza iránti hűség szépen összefér, hogy a magyar pap a nélkül, hogy hivatását, vagy papi jellemét sértené, honpolgári kötelességeit is teljesítheti s a haza javára sokat, igen sokat tehet; hogy végre Magyar

országban a pap elől sincs elzárva az út és mód, érdemet, szerezni arra, hogy sírjára a haza nemtője is hintsen virágokat.

Mindnyájan elérhetjük ezt, ha papi hivatásunk betöltése mellett mindazt buzgón és örömmel teljesítjük, mi hazánkra diszt hoz, annak közjavát és boldogságát előmozdítja.

„Mert — miként Bitnicz mondá — csak a ki a szent erényhez hiven, egészen betölti a helyet, hová őt a gondviselés rendelé, az rójjá le hazája iránti tartozását, az a való hazafi, testét aztán akár egyenruha vagy nemzeti köntös, akár hosszú fekete öltöny födözze.“

<i>VII. Szám.</i> Ujabb adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez (I. Magyar Pál XIII. századbeli kanonista. II. Margit kir. hercegnő, mint ethikai író. III. Baldi Bernardin magyar-olasz szótárkája 1582-ből. Második kiadás. IV. Egy XVI. századbeli növénytani névtár XVII és XVIII. századbeli párhuzamokkal. V. Akadémiai eszme Magyarországon Besenyői előtt.) Toldy Ferencz r. tagtól. 1871. 124 l.	Ára 80 kr.
<i>VIII. Szám.</i> A sémi magánhangzókról és megjelölésök módjairól. Gr. Kun Géza, lev. tagtól. 1872. 59 l.	38 kr.
<i>IX. Szám.</i> Magyar szófejtegetések. Szilády Áron l. tagtól. 1872. 16 l.	10 kr.
<i>X. Szám.</i> A latin nyelv és dialektusai. Székfoglaló. Szénássy Sándor l. tagtól. 1872. 114 l.	70 kr.
<i>XI. Szám.</i> A Defterekről. Szilády Áron lev. tagtól. 1872. 23. l.	20 kr.
<i>XII. Szám.</i> Emlékbeszéd Árvay Gergely felett. Szvorényi József lev. tagtól. 1872. 13 l.	10 kr.

Harmadik kötet. 1872—1873.

<i>I. Szám.</i> Commentator commentatus. Tarlózatok Horatius satiráinak magyarra fordítottán. Brassai Sámuel r. tagtól. 1872. 109 l.	70 kr.
<i>II. Szám.</i> Apáczai Csérei János Baresai Ákos fejedelemlhez benyújtott terve a magyar hazában felállítandó első tudományos egyetem ügyében. Szabó Károly r. tagtól. 1872. 18. l.	12 kr.

A m. tud. Akadémia kiadásában megjelentek:

KALEVALA.
A FINNEK NEMZETIEPOSZA.

Az eredetiből fordította

Barna Ferdinánd.

Ára 2 frt. 30 kr.

FINN NYELVTAN.

Irta

Fábián István.

Ára 2 frt.

CHRESTOMATHIA FENNICA.

FINN OLVASMÁNYOK.

Szerkesztette

Hunfalvy Pál.

Ára 3 frt.

REGULY ANTAL
H A G Y O M Á N Y A I.

A vogul föld és nép.

Ára 4 frt.

Épen most jelent meg
a m. tud. Akadémia költségén

A

MAGYAR IGEIDŐK.

IRTA

SZARVAS GÁBOR.

TARTALMA:

Előszó. — Bevezetés. — I. szakasz: Milyen fogalom rejlik a magyar nyelv igealakjaiban. — Az ira alak, az irt alak, az irand alak, az ir vala alak, az irt vala alak, az írni fog alak. — II. szakasz: Jogosultak-e mind az újabb irodalomban divatozó igealakok? — III. szakasz: Az igeidők használata, a főidők, a viszonyos idők, észrevételek.

Ára 2 frt.